

Cuprins

Lista abrevierilor	11
Cuvânt-înainte	13

Partea întâi **FUNDAMENTE ALE INTEGRĂRII EUROPENE**

I. Fundamentele teoretice ale integrării	17
I.1. Teoria comerțului internațional	17
I.2. Integrarea incipientă: teoria uniunii vamale	23
I.3. Fazele integrării	28
I.4. Integrarea avansată: convergența și zona monetară optimă	30
I.4.1. Convergența și criteriile de convergență	30
I.4.1.1. Generalități	31
I.4.1.2. Convergența nominală: criteriile de convergență în Zona Euro	31
I.4.1.3. Convergența reală	34
I.4.1.4. Câteva concluzii și observații	37
I.4.2. Zona monetară optimă	37
I.4.2.1. Zona monetară optimă, „ancora nominală” și Sistemul Monetar Internațional	38
I.4.2.2. Alte aspecte ale ZMO	41
I.4.2.3. UE nu este (încă) o zonă monetară optimă	43
I.5. Alte repere teoretice: modelul social european, dezvoltarea durabilă și regionalizarea	43
I.5.1. Modelul social european	45
I.5.2. Dezvoltarea durabilă, regionalismul, regionalizarea și dezvoltarea regională	47
I.5.2.1. Dezvoltarea durabilă	47
I.5.2.2. Regionalism, regionalizare și dezvoltare regională	49
I.5.2.2.1. Istoricul regionalismului	49
I.5.2.2.2. Regionalism, regionalizare și politica aferentă în cadrul UE	49
I.5.2.2.3. Regiuni și dezvoltare regională	51
I.5.2.2.4. Euroregiunile	52
II. Fundamente pragmatice ale integrării: Politica Agricolă Comunitară (PAC)	53
II.1. Istoricul (constituirii și dezvoltării) PAC	54
II.2. Condițiile internaționale. PAC, GATT și WTO	57
II.3. PAC și „acquis-ul comunitar”	59

II.4. Funcționarea PAC – instrumentarul de bază	59
II.4.1. Organizațiile comune de piață	59
II.4.2. Dezvoltarea rurală.....	62
II.5. Finanțarea PAC.....	62
II.6. PAC: semnificația în contextul integrării europene	63
III. Integrarea neeuropeană.....	65
Teme pentru referat	66

Partea a doua
SCURTĂ ISTORIE ȘI ETAPIZARE
A INTEGRĂRII EUROPENE

I. Momente, intervale, evenimente	67
I. 1. Anii patruzeci: Planul Marshall.....	68
I. 2. Anii cincizeci: CECO, EURATOM și Tratatul de la Roma	69
I. 3. Anii șaizeci: AELS, OCDE, CE, PAC și aderarea Marii Britanii	69
I. 4. Anii șaptezeci: „Șarpele Monetar” și Sistemul Monetar European.....	72
I. 5. Anii optzeci: piața europeană unică	73
I. 6. Anii nouăzeci: Tratatul Uniunii.....	76
I. 7. 1 ianuarie 1999: moneda euro și „Euroland”	80
I. 8. Până la moneda europeană efectivă.....	81
I. 9. 1 ianuarie 2002 - moneda efectivă.....	83
I. 10. Desăvârșirea Uniunii Economice și Monetare (UEM).....	85
Teme pentru referat.....	86

Partea a treia
ECONOMIA EUROPEANĂ ÎN ACTUALITATE.
CÂTEVA COORDONATE DESCRIPTIVE

I. Situația economică și perspective imediate ale Uniunii Economice și Monetare (UEM).....	89
I.1. Tabloul general	89
I.2. Riscuri potențiale	93
I.3. O „cultură a stabilității”	94
I.4. Studiu de caz: creștere economică, șomaj, substituția factorilor de producție, rețehnologizare, nivelul salariilor și piața muncii, excluziune socială	95
Teme pentru referat	98
II. Piața muncii și salariile în țările Uniunii Europene. Politici specifice.....	98
II.1. „Sfidarea” ocupării	98
II.2. Salarizarea.....	99
II.3. Șomajul și provocarea combaterii șomajului.....	100

II.4. Politici specifice de ameliorare a pieței muncii și de salarizare	101
II.4.1. Direcții ale politicilor	103
II.4.2. Frânarea substituției capital-muncă.....	105
II.4.3. Timpul de lucru	108
II.5. Scenarii ale pieței muncii.....	110
Teme pentru referat	111
III. Piața financiară europeană.....	111
III.1. Premise de impact	111
III.2. Piața obligatară.....	112
III.3. Stabilimentele de piață europene	113
III.3.1. Stabilimentele financiare.....	114
III.3.2. Băncile.....	114
III.4. Armonizarea regulilor	115
III.5. Diversificarea portofoliilor private.....	115
III.6. Rolul autorităților – condiții bine pregătite economic.....	117
III.6.1. Factori principali.....	117
III.6.2. Crearea unei piețe largi, profunde și de lichiditate înaltă. Cooperarea dintre piețe	118
III.7. Alte așteptări	119
III.8. O cuantificare a impactului integrării financiare	120
Teme pentru referat	120
IV. Investițiile străine directe (ISD) și integrarea economică europeană	121
IV.1. Integrarea regională și condiția ISD	121
IV.2. Investițiile străine directe și comerțul european. „Lanțul valoric” și comerțul UE	125
IV.3. Teorii mai vechi și mai noi despre integrare și investiții străine directe.....	127
IV.4. Efectele programului implementării pieței unice (IMP) asupra <i>investițiilor străine</i> directe în UE	128
IV.5. Investițiile străine directe și Uniunea Monetară	131
IV.6. Câteva date. Situația țărilor UE în fluxul mondial.....	132
Teme pentru referat	135
V. Migrația internațională a forței de muncă.....	135
V.1. Aprecieri și evaluări. Precizări și restricții de înțelegere	135
V.2. Teorie și fapte privind migrația internațională a forței de muncă (MIFM) și relația ei cu investițiile străine directe (ISD)	137
V.2.1. Fundamente clasice și neoclasice	137
V.2.2. Specificul forței de muncă în economia internațională.....	137
V.2.3. ISD și MIFM: combinarea factorilor de producție capital și muncă, în plan internațional	138
V.2.4. Țara de origine și țara gazdă pentru ISD și MIFM. Emigrație și imigrație	140
V.3. Probleme proprii contextului integraționist european	142
Teme pentru referat	144

VI. Uniunea Monetară: moneda euro	144
VI.1. Moneda euro și Sistemul Monetar Internațional.....	144
VI.1.1. Monedă de facturare și tranzacție	145
VI.1.2. Atractivitatea euro.....	145
VI.1.3. Utilizatori	146
VI.1.4. Monedă de rezervă.....	146
VI.1.5. Impactul direct al euro asupra Sistemului Monetar Internațional (SMI).....	147
VI.1.6. Direcționări ale politicii de curs.....	148
VI.1.7. Înspre refacerea cooperării monetare internaționale și gestionarea crizelor internaționale.....	149
VI.2. Beneficiile și costurile Uniunii Monetare	151
VI.2.1. Beneficiile	151
VI.2.2. Costurile Uniunii Monetare.....	152
VI.3. Uniunea Europeană și euro în viața internațională	156
VI.3.1. Se dezvoltă utilizarea internațională a euro.....	156
VI.3.2. Europa și Parlamentul European	157
VI.4. Adițional monedei unice europene: <i>Mecanismul Cursului de Schimb (ERM II)</i>	158
VI.5. Altă consecință: de la fostul franc francez.....	164
Teme pentru referat	164

Partea a patra

CADRUL POLITICILOR UNIUNII EUROPENE

I. Politicile economice	166
I.1. Exigențe ale politicilor	166
I.2. Politici economice, legislație și instituții ale Uniunii și Zonei Euro	166
I.2.1. Productivitate, ocupare, salarizare, protecție socială și piața muncii.....	167
I.2.2. Politica monetară și politica fiscală	170
I.2.2.1. Institutul Monetar European (IME)	171
I.2.2.2. Banca Centrală Europeană (BCE) și Sistemul European al Băncilor Centrale (SEBC)	172
I.2.2.3. Politica de schimb a BCE	175
I.2.2.4. Alte aspecte.....	176
I.2.3. Politica bugetară și bugetul Uniunii	177
I.2.4. Politicile structurale.....	180
I.2.4.1. Instrumentele politicilor structurale	180
I.2.4.2. Fondurile structurale	181
I.2.4.3. Priorități și reforme în politicile regionale și legate de fondurile structurale	183
I.2.4.4. Noua abordare a instrumentelor structurale (<i>the new approach</i>)	184
I.2.5. Politica concurențială	186

I.2.6. Alte aspecte ale politicilor europene	190
I.3. Un proces în curs – integrarea politicilor economice	193
Teme pentru referat	195
II. Extinderea Uniunii Economice și Monetare. Procesul de aderare a statelor candidate.....	195
II.1. Condițiile aderării la Uniune.....	195
II.2. Primele două faze.....	197
II.3. Intrarea în faza a treia. Respectarea condițiilor Tratatului.....	199
II.4. Reacția pozitivă a statelor candidate.....	199
II.5. Lărgirea Uniunii și aspecte instituționale	200
II.6. Convenția Schengen	200
III. Relațiile externe ale UE, Conferința interguvernamentală, Securitatea și politica externă comună	201
III.1. Elementele relațiilor externe ale Uniunii Europene.....	201
III.1.1. Mediterana	201
III.1.2. Asia	202
III.1.3. America Latină și Caraibe	202
III.1.4. Canada	202
III.1.5. Statele Unite.....	202
III.1.6. Europa Centrală și de Est.....	202
III.2. Conferința interguvernamentală.....	203
III.3. Securitatea și politica externă comună.....	203
Teme pentru referat	204

Partea a cincea

PERSPECTIVE ALE UNIUNII EUROPENE ȘI MONEDEI EURO

I. Altele despre integrare și Uniune	207
I.1. De dragul viitorului, a privi întâi în trecut	208
I.2. Întâi de toate, o performanță financiară.....	208
I.3. Extinderea – o chestiune cu două tăișuri.....	208
I.4. Un tablou monetar al lumii, în sfârșit mai omogen și mai transparent.....	209
I.5. Lumea va fi alta, iar jocurile intermonetare se vor schimba	209
I.6. Uniune monetară, fără uniune fiscală. ...?!.....	210
I.7. Aderarea Marii Britanii la euro este încă un obiectiv neatins	211
I.8. O ruptură între opțiunile guvernanților de la Bruxelles și cele ale popoarelor europene	211
I.9. Alte critici.....	212
I.10. „Costul non-Europei”	213
Bibliografie	215

Anexe

I. Istoria Uniunii Europene (economice și monetare) în date	223
II. Valoarea euro	231
III. Euro - Glosar	232
Contents	239